

Presse og Information

Den Europæiske Unions Domstol
PRESSEMEDDELELSE NR. 81/19

Luxembourg den 24. juni 2019

Domstolens dom i sag C-619/18
Kommissionen mod Polen

Bestemmelserne i polsk lovgivning om nedsættelse af pensionsalderen for dommerne ved den øverste domstol er i strid med EU-retten

De anfægtede bestemmelser tilsidesætter princippet om dommeres uafsættelighed og princippet om retsinstansernes uafhængighed

Den 3. april 2018 trådte den nye polske lov om den øverste domstol (herefter »lov om den øverste domstol«) i kraft. I henhold til denne lov blev pensionsalderen for dommere ved den øverste domstol nedsat til 65 år. Den nye aldersgrænse fandt anvendelse fra datoen for lovens ikrafttrædelse, herunder i forhold til dommere ved denne retsinstans, der var blevet udnævnt før denne dato. En forlængelse af den aktive embedsperiode for dommerne ved den øverste domstol ud over 65-års alderen var mulig, men betinget af, at den pågældende dommer indgav en erklæring med ønske om at fortsætte i embedet og et certifikat, der dokumenterede, at dommerens sundhedsmæssige tilstand ville gøre det muligt for denne at varetage embedet, samt en tilladelse fra Republikken Polens præsident. Republikken Polens præsident var i forbindelse med udstedelsen af denne tilladelse ikke bundet af noget kriterium, og hans afgørelse var ikke genstand for nogen retlig prøvelse.

I henhold til denne lov skulle de siddende dommere ved den øverste domstol, som havde opnået en alder på 65 år før denne lovs ikrafttrædelsesdato eller senest den 3. juli 2018, således gå på pension den 4. juli 2018, medmindre de senest den 3. maj 2018 indgav en sådan erklæring og et sådant certifikat, og Republikken Polens præsident gav dem tilladelse til at fortsætte i deres embede ved den øverste domstol.

Kommissionen anlagde den 2. oktober 2018 et traktatbrudssøgsmål ved Domstolen¹. Kommissionen gjorde gældende, at Polen havde tilsidesat EU-retten, idet den dels havde nedsat pensionsalderen og anvendt denne nedsættelse på dommere ved den øverste domstol, der var blevet udnævnt før den 3. april 2018, dels havde tildelt Republikken Polens præsident skønsmæssig beføjelse til at forlænge den aktive embedsperiode for dommere ved den øverste domstol².

Ved kendelse af 15. november 2018 tog Domstolens præsident Kommissionens anmodning om, at der blev truffet afgørelse i sagen efter den fremskyndede procedure, til følge.

¹ Kommissionen anmodede endvidere i forbindelse med en procedure om foreløbige forholdsregler Domstolen om at pålægge Polen at vedtage følgende foreløbige foranstaltninger: 1) indstille anvendelsen af de nationale bestemmelser om nedsættelsen af pensionsalderen for dommerne ved den øverste domstol, 2) træffe enhver nødvendig foranstaltning med henblik på at sikre, at de af disse bestemmelser berørte dommere ved den øverste domstol kunne fortsætte med at udøve deres funktioner i de samme stillinger, med samme status og samme rettigheder og ansættelsesbetingelser, som de var begunstigede med før loven om den øverste domstol trådte i kraft, 3) afstå fra at vedtage enhver foranstaltning med henblik på udnævnelse af dommere til den øverste domstol som erstatning for dem, som er berørte af disse bestemmelser, såvel som fra enhver foranstaltning med henblik på at udnævne den nye førstepræsident for denne retsinstans eller at angive den person, der gives til opgave at lede denne retsinstans i stedet for dens førstepræsident indtil udnævnelsen af en ny førstepræsident, og 4) meddele Kommissionen alle de foranstaltninger, den har vedtaget med henblik på fuldt ud at opfylde kendelsen senest en måned efter forkyndelsen deraf, og derefter regelmæssigt hver måned. Ved kendelse af 17.12.2018 tog Domstolen fuldt ud Kommissionens anmodning om foreløbige forholdsregler til følge indtil afsigelse af dommen i denne sag. (se pressemeddelelse nr. [204/18](#))

² Artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU og artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).

Kommissionen gjorde i retsmødet gældende, at den – på trods af de ændringer, der ved lov af 21. november 2018 blev foretaget af de bestemmelser i lov om den øverste domstol, som er blevet anfægtet i den foreliggende sag – ikke var sikker på, at denne lov af 21. november 2018 fjernede de hævdede tilsidesættelser af EU-retten, og at der under alle omstændigheder fortsat forelå en interesse i en dom fra Domstolen i denne sag, henset til den betydning, den dømmende magts uafhængighed har for Unionens retsorden.

Domstolen fastslår i dagens dom indledningsvis, at EU-retten er baseret på den grundlæggende præmis, at hver medlemsstat deler de fælles værdier, der nævnes i artikel 2 TEU, med samtlige andre medlemsstater og anerkender, at disse medlemsstater deler dem med den³. Denne forudsætning indebærer og begrundes, at der foreligger en gensidig tillid mellem medlemsstaterne og navnlig deres retsinstanser med hensyn til anerkendelsen af disse værdier, som Unionen bygger på, herunder retsstaten, og dermed med hensyn til iagttagelsen af EU-retten, som gennemfører disse værdier.

Selv om organiseringen af den dømmende magt i medlemsstaterne henhører under medlemsstaternes kompetence, gælder det ikke desto mindre, at disse – under udøvelsen af denne kompetence – skal overholde de forpligtelser, der påhviler dem i henhold til EU-retten. Det følger deraf, at medlemsstaterne skal indføre de retsmidler, der er nødvendige for at sikre en effektiv domstolsbeskyttelse som omhandlet i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, på de områder, der er omfattet af EU-retten. Nærmere bestemt skal enhver medlemsstat i henhold til artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU sikre, at retsinstanser, der i henhold til EU-retten som »retsinstans« henhører under medlemsstatens retsmiddel- og proceduresystem på disse områder, opfylder kravene til en sådan beskyttelse. Med henblik på at sikre, at en retsinstans, såsom den øverste domstol, er i stand til at tilbyde en sådan beskyttelse, er det afgørende, at denne retsinstans' uafhængighed bevares. Følgelig kan de nationale bestemmelser, der er blevet anfægtet af Kommissionen i dens søgsmål, gøres til genstand for en prøvelse, henset til artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU.

Domstolen fastslår endvidere, at den uomgængeligt nødvendige frihed for dommerne fra ethvert indgreb og pres udefra fordrer visse garantier, herunder uafsættelighed, som er egnede til at beskytte dem, der har til opgave at udøve dømmende myndighed, på det personlige plan. Princippet om uafsættelighed kræver navnlig, at dommerne kan forblive i embedet, så længe de ikke har opnået den obligatoriske pensionsalder, eller indtil afslutningen af deres mandat, når dette er af tidsbegrænset varighed. Selv om dette princip ikke har en helt absolut karakter, kan der kun undtages derfra, når dette er begrundet med henvisning til tvingende legitime hensyn og under overholdelse af proportionalitetsprincippet. I den foreliggende sag medfører anvendelsen af den foranstaltning, der består i nedsættelsen af pensionsalderen for dommere ved den øverste domstol, på dommere, som allerede udøver et dommerembede ved denne retsinstans, et tidligere ophør af sidstnævntes dømmende funktion. En sådan anvendelse kan kun tillades, hvis den er begrundet i et legitimt og forholdsmæssigt formål, og den kan – såfremt den ikke har en sådan karakter – rejse rimelig tvivl i offentligheden om, at den omhandlede retsinstans er uimodtagelig for påvirkninger udefra og neutral i forhold til de interesser, som står over for hinanden.

Domstolen forkaster Polens argument om, at nedsættelsen af pensionsalderen for dommere ved den øverste domstol til 65 år følger af et ønske om at tilpasse denne alder til den sædvanlige pensionsalder for alle arbejdstagere i Polen og dermed optimere aldersstrukturen for dommerne ved denne retsinstans. Således giver begrundelsen for lovforslaget til den nye lov om den øverste domstol, indførelsen af en ny mekanisme, som giver Republikken Polens præsident mulighed for skønsmæssigt at træffe afgørelse om forlængelse af den således forkortede embedsperiode, og den omstændighed, at den omhandlede foranstaltning påvirkede næsten en tredjedel af de siddende dommere ved denne retsinstans, herunder førstepresidenten, hvis mandat på seks år, som er sikret ved forfatningen, blev afkortet, anledning til alvorlig tvivl om de reelle formål med

³ Denne bestemmelse fastslår bl.a., at Unionen bygger på værdierne respekt for den menneskelige værdighed, frihed, demokrati, ligestilling, retsstaten og respekt for menneskerettighederne, herunder rettigheder for personer, der tilhører mindretal.

denne reform. Derudover forekommer denne foranstaltning ikke at udgøre et passende eller forholdsmæssigt middel til at opnå de formål, Polen har gjort gældende. Som følge deraf **fastslår Domstolen, at anvendelsen af foranstaltningen om nedsættelse af pensionsalderen for dommerne ved den øverste domstol på siddende dommere ved denne retsinstans ikke er begrundet i et legitimt formål og strider mod princippet om dommeres uafsættelighed, som er en iboende del af princippet om dommeres uafhængighed.**

Domstolen fremhæver i øvrigt, at garantierne for retsinstansernes uafhængighed og upartiskhed kræver, at den omhandlede retsinstans udøver sit hverv helt uafhængigt – idet den er beskyttet mod indgreb og pres udefra, der kan bringe dens medlemmers uafhængige bedømmelse i fare og påvirke deres afgørelser – og under overholdelse af kravet om objektivitet og en fuldstændig mangel på interesse i sagens udfald. Domstolen anfører i denne henseende, at de betingelser og den processuelle fremgangsmåde, som ifølge den nye lov om den øverste domstol betinger en eventuel forlængelse af embedsperioden som dommer ved den øverste domstol ud over den sædvanlige pensionsalder, ikke opfylder disse krav. Således er en sådan forlængelse i henhold til den nye lov om den øverste domstol nu betinget af en afgørelse fra Republikken Polens præsident, som har skønsmæssig karakter, idet dens vedtagelse ikke som sådan er begrænset af noget objektivt kriterium, der kan efterprøves, og idet den ikke skal begrundes. Derudover kan en sådan afgørelse ikke gøres til genstand for retlig prøvelse. I øvrigt begrænser domstolsrådet, som har til opgave at afgive udtalelse til Republikkens præsident før denne træffer afgørelse, sig som hovedregel og i fraværet af bestemmelser, som forpligter det til at begrunde sin udtalelse, til at afgive udtalelser, der – hvad enten de er positive eller negative – enten er uden begrundelse eller udelukkende rent formelt begrundet. Sådanne udtalelser kan derfor ikke bidrage til på objektiv vis at oplyse Republikkens præsident ved udøvelsen af den skønsmæssige beføjelse, han er tildelt med henblik på for to perioder af hver 3 års varighed mellem 65-års alderen og 71-års alderen at give tilladelse til, at dommerne ved den øverste domstol fortsætter i deres embede. Domstolen fastslår, at denne beføjelse har en sådan karakter, at den rejser rimelig tvivl, navnlig i offentligheden, om, hvorvidt dommerne er uimodtagelige for påvirkninger udefra og neutrale i forhold til de interesser, som står over for hinanden.

BEMÆRKNING: Et traktatbrudssøgsmål mod en medlemsstat, der ikke overholder sine forpligtelser i medfør af EU-retten, kan anlægges af Kommissionen eller en anden medlemsstat. Hvis Domstolen fastslår, at der foreligger et traktatbrud, skal vedkommende medlemsstat snarest muligt efterkomme dommen. I tilfælde, hvor Kommissionen finder, at medlemsstaten ikke har efterkommet dommen, kan den anlægge en ny sag med påstand om finansielle sanktioner. Såfremt medlemsstaten ikke har meddelt Kommissionen gennemførelsesforanstaltningerne til et direktiv, kan Domstolen efter påstand fra Kommissionen pålægge medlemsstaten sanktioner i forbindelse med den første dom.

Dette er et ikke-officielt dokument til mediernes brug og forpligter ikke Domstolen.

[Dommen](#) offentliggøres på webstedet CURIA på afsigelsesdagen.

Kontakt i Kontoret for Presse og Information: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Billeder fra domsafsigelsen er tilgængelige via »[Europe by Satellite](#)« ☎ (+32) 2 2964106